

Parlamentarsed uudised

Margit Muul

Eesti Rahvusraamatukogu parlamendiinfo keskuse infospetsialist

Uudiste kokkuvõte välisriikide parlamentides toimunud 2003. aasta aprillist oktoobrini.

Seekordne uudiste kokkuvõte välisriikide parlamentides toimunud hõlmab aega 2003. aasta aprillist oktoobrini. Valiku tegemiseks olen läbi töötanud mitmesuguseid elektroonilisi infoallikaid: uudisteagentuuride BNS ja Reuters andmebaase, ajalehtede Eesti Päevaleht ja Postimees arhiive ning täistekstandmebaasi EBSCO.

Austria

Austria parlamendi opositsiooniparteide naisliikmeil sai purjus kolleegide sõnavõttude kuulamisest mõõt täis ning nad tegid ettepaneku keelustada alkoholi tarbimine parlamendis. Roheliste partei naisesindaja sõnul on vastuvõetamatu, et mõned parlamendiliikmed asuvad oma tööpostile sellise alkoholisisaldusega veres, mis ei lubaks neil iialgi autot juhtida. Napsitanud parlamendiliikmed kipuvad karjuma ja nende hääldusviis on sageli segane. Samas teatas üks konservatiivide partei naisliige, et kuigi liigne joomine on mõnikord parlamendi tööd seganud, hääletas tema alkoholi keelustamise vastu. Tema sõnul pole siiski tegu lasteaiaga.

Agence France Presse, 24.07.2003 (Reuters);

Austria Today, 24.07.2003 (Reuters).

Belgia

Mais aset leidnud Belgia parlamendivalimistel võidutsesid liberaalid ja sotsid, kes said kindla enamuse nii flaamikeelses Flandrias kui ka prantsuskeelses Vallooonias. 150-kohalises alamkojas said nad kokku 96 kohta. Nende senisel koalitsioonipartneril Rohelistel aga nii hästi ei läinud. Rohelistele pandi süüks tubakareklaami kaotamist, mis omakorda maksis Belgiale võimaluse korraldada vormel 1 etapivõistlusi. Väga edukas oli paremääruslik partei Vlaams Blok, mis sai kokkuvõttes 17,9%-lise toetuse, see on suurim häältearv nende 25-aastase ajaloo jooksul. Samas tuleb märkida, et suurematest parteidest ei soovi immigrantidevastase ühendusega keegi koostööd teha. Neile antud häälte arv näitas siiski, et inimesed on etniliste ja keeleliste pingete ning Põhja-Aafrikast tuleva immigratsiooni pärast mures.

http://www.epl.ee/artikkel_235946.html&P=1.

Reuters News, 19.05.2003 (Reuters).

Gruusia

Gruusia parlamendi asespiiker Vahtang Rtšeuļišvili sai parlamendihooones peksta. Talle tekitati kergemaid kehavigastusi ning ta vajab arstiabi. Ründajad olid Ühinenud Demokraatide

fraktsiooni liikmed, kes väitsid, et asespiiker oli demokraate solvanud ja polnud nende käest vabandust palunud. Mõni päev enne kaklust oli Rtšeuļiřvili nimetanud Ühinenud Demokraate "ebatraditsioonilise seksuaalse sätumusega poliitikuteks".

http://www.epl.ee/artikkel_234845.html&P=1.

Gruusia parlament kiitis esimesel lugemisel heaks uue valimisseaduse, mis vähendab valitsuse kontrolli keskvalimiskomisjoni üle. Nimetatud valimisseadust oli soovitanud Ameerika Ühendriigid ning see näeb ette, et keskvalimiskomisjoni kaasatakse üheksa opositsiooni ja viis valitseva partei liiget. Opositsioonilised Taassünnipartei ja Töösturite Erakond nõudsid mõlemad endale keskvalimiskomisjoni kahte kohta. Seni kehtinud seaduse kohaselt oli enamik komisjoni liikmeid valitsevatest parteidest. Eelnõu poolt hääletas 123 liiget, vastuhääletajaid polnud, sest opositsiooni 65 saadikut lahkus protesti märgiks saalist.

BNS, 24.07.2003, "Gruusia parlament võttis vastu USA soovitatud valimisseaduse".

Island

Islandi parlamendivalimiste eelne kampaania ennustas põnevat võitlust peaminister David Oddssoni juhitava konservatiivse Iseseisvuspartei ja vasakpoolse Sotsiaaldemokraatliku Partei vahel. Oddsson, kes on olnud peaministri kohal 12 viimast aastat, langes enne valimisi terava kriitika ohvriks, teda süüdistati upsakuses ja vastuolulises juhtimisstiilis. Talle pandi pahaks otsust osaleda Iraagi sõjas. Sotsiaaldemokraatlikus Parteis nähti konservatiividele üle pika aja tugevat vastast, ka nende liider Ingiborg Solrun Gisladottir jättis üsna karismaatilise persooni mulje.

Parlamendivalimised võitis peaministri juhitud konservatiivne Iseseisvuspartei. Nad said 63-liikmelisse parlamenti 22 kohta ja on endiselt parlamendi suurim fraktsioon, kuigi eelmiste valimistega võrreldes kaotati neli kohta. Nende senine koalitsioonipartner Progressiivne Partei säilitas 12 kohta. Sotsiaaldemokraatlik Partei sai kolm kohta enam kui varem – 20 kohta. Nende parteijuht Gisladottir, kelle kohta arvati, et temast saab Islandi esimese naispeaminister, parlamenti ei pääsenud. Vasakpoolsete ja roheliste koalitsioon sai viis ja liberaalid neli kohta.

Associated Press Newswires, 08.05.2003 (Reuters);

BNS, 11.05.2003, "Islandi valitsuskoalitsioon sai valimistel enamuse";

Agence France–Presse, 12.05.2003 (Reuters).

Itaalia

Itaalia parlamendis menetleti ja võeti ülikiiresti vastu seaduseelnõu, mis tagab riigi presidendile, peaministrile, parlamendi mõlema koja spiikrile ja konstitutsioonikohtu peakohtunikule puutumatuse. Ülemkojas oli poolt 152 ja vastu 107 liiget, et anda riigi tipp-poliitikutele immunitet ja peatada nende üle peetavad kohtuprotsessid nende ametisoleku aja lõpuni. Opositsiooni arvates oli nimetatud seaduseelnõu vaja üksnes selleks, et päästa riigi peaminister Silvio Berlusconi korruptsioonisüüdistustest. Berlusconi süüdistatakse oma

äriettevõtte huvides kohtunikele altkäemaksu pakkumises 1980. aastate keskel. Varem kehtinud kõrgemate ametiisikute immunitet tühistati Itaalias kümme aastat tagasi ulatusliku korrupsioonivastase kampaania käigus. Ettepaneku tipp-poliitikute puutumatus taastamiseks tegi Berlusconi pärast seda, kui advokaatidel ei õnnestunud tema korrupsiooniprotsesse peatada. Kogu protsessi jätkumine oleks olnud aga Itaaliale kui Euroopa Liidu eesistujamaale kahjulik. Vastuoluline seadus läbis ka alamkoja, kus see ülekaaluka häälteenamusega vastu võeti, sest hääletamise ajaks lahkus opositsioon protesti märgiks saalist. Koalitsioon võis aga kergendatult hingata, sest seadus päästab Itaalia häbist, mis oodanuks riiki siis, kui Itaalia eesistumise ajal oleks riigi peaminister korrupsioonis süüdi mõistetud.

[http://vana.www.postimees.ee/prindi.html?id=103956&rubriik=49;](http://vana.www.postimees.ee/prindi.html?id=103956&rubriik=49)

[http://vana.www.postimees.ee/prindi.html?id=105542&rubriik=49.](http://vana.www.postimees.ee/prindi.html?id=105542&rubriik=49)

Jaapan

Mure Põhja-Korea tuumaprogrammi pärast on Jaapani seadusandjad pannud mõtlema riigi põhiseaduse muutmise peale. Jaapan soovib rajada raketitõrjesüsteemi, mis kaitseks rünnaku korral nende linnu, kuid praegune põhiseadus mõistab rahvusvahelise relvakonflikti jõuga lahendamise hukka. Kava kaitsta end raketitõrjekilbiga nõuab seega parlamendi heakskiitu.

[http://www.epl.ee/artikkel_247179.html&P=1.](http://www.epl.ee/artikkel_247179.html&P=1)

Jeemen

Jeemeni hõimuliikmed said pahaseks ühe parlamendiliikme peale ja otsustasid oma pettumust väljendada pulli veristamisega parlamendihoone ees. Mõningatel Jeemeni hõimudel on tavaks sel viisil oma pahameelt ja kurbust väljendada. Märatsev pull rebis ennast aga parlamendihoone ees köidikuist lahti ja vigastas kolme inimest.

BNS, 31.05.2003, "Marupull ründas Jeemeni parlamenti".

Korsika

Prantsusmaa parlament täiendas 17. märtsil oma põhiseadust, mille tulemusena riigi 22 regiooni ja 96 departemangu võivad saada suurema autonoomia. Korsika on kuulunud Prantsusmaale üle 200 aasta, kuid viimase 25 aasta jooksul on seal tugevnenud iseseisvuslaste hääled. Nimetatud seadusetäiendus andis saare elanikele võimaluse osaleda rahvahääletuses saare autonoomia üle selle aasta 6. juulil. Kuid piiratud autonoomia pakkumine lükati napilt tagasi. Autonoomiavastased võitsid 50,98 protsendiga 49,02 vastu. Kui rahvahääletus oleks autonoomia heaks kiitnud, oleks Korsika saanud uue 81-liikmelise regionaalse kogu, kellel oluks suurem sõnaõigus maksude, turismi ja keskkonnaküsimuste vallas. Tulemuste selgumise järel teatas Prantsusmaa president, et Prantsusmaa kaitseb Korsikat ka edaspidi ja võitleb vägivalga vastu.

[http://vana.www.postimees.ee/prindi.html?id=96268&rubriik=49;](http://vana.www.postimees.ee/prindi.html?id=96268&rubriik=49)
[http://vana.www.postimees.ee/prindi.html?id=107297&rubriik=49.](http://vana.www.postimees.ee/prindi.html?id=107297&rubriik=49)

Kuveit

Juuli alguses olid Kuveidis parlamendivalimised, 50 kohale kandideeris 250 inimest. Kuveidi esinduskogu koosneb ainult meestest ning seal ei ole parteisid. Valimisõigus on 850 000 kodanikust üksnes 15 protsendil ning naised, hiljuti naturaliseerunud kuveitlased ning julgeolekujõudude ja armee liikmed valida ei saa. Naaberriigi Iraagi presidendi Saddam Husseini kukutamise järel leidsid paljud kandidaadid, et ka Kuveidi valitsemises tuleks teha demokraatlikke muutusi. Reforme nõudvad kandidaadid nõudsid, et valitsev al-Sabahi perekond lõdvendaks oma haaret, jagaks võimu parlamendiga ja lubaks valida peaministri. Praegu kuulub peaministri koht kroonprintsile. Valimisvõitluse ägedaim vastasseis oligi läänemeelsete liberaalide ja valitsevat perekonda toetavate islamistide vahel. Võit läks valitsusmeelsetele kandidaatidele ja islamistidele ning valitseva al-Sabahi perekonna toetajad hõivasid peaaegu poole parlamendi kohtadest. Tugeva kaotuse osaliseks said reforme nõudvad liberaalid. Hästi läks ka tugevate hõimujuurtega sunniitidel. Sellist tulemust arvesse võttes surve al-Sabahi perekonnale ilmselt väheneb.

BNS, 05.07.2003, "Kuveidis toimuvad parlamendivalimised";

BNS, 06.07.2003, "Kuveidi valimistel olid võidukad valitsusmeelsed ja islamistid".

Küpros

Küpros on Euroopa Liidu kümnest uuest liikmesriigist ainus, kus elanike ülekaaluka toetuse tõttu Euroopa Liiduga ühinemiseks referendumit ei korraldatud. Esindajatekoja 56 liiget kiitis 2004. aasta mais aset leidva liitumise üksmeelselt heaks. Juulis ratifitseeriti parlamendi esindajatekojas Euroopa Liiduga ühinemise lepe, ka seda tehti üksmeelselt. Euroopa Liiduga ühineb üksnes kaks kolmandikku saare territooriumist. Saare põhjaosa on Põhja-Küprose Türgi Vabariigi käes, mida tunnustab üksnes Türgi. Kuna kõnelused saare taasühinemise üle märtsis nurjusid, jääb Põhja-Küpros esialgu Euroopa Liidust välja.

BNS, 14.07.2003, "Küprose parlament kiitis EL-i astumise heaks".

Leedu

Pärast Leedu presidendivalimisi jäi 141-kohalises Seimis neli saadikukohta vabaks. Liberaaldemokraatide fraktsiooni liikmest Rolandas Paksasest sai president ning presidendi juurde tööle siirdus kaks selle fraktsiooni liiget. Seimiliikme mandaadist loobus ka üks konservatiiv, kellest sai linnapea. Neljale vabaks jäänud kohale korraldati 15. juunil järelvalimised, mis aga valijate passiivsuse pärast läbi kukkusid. Järelvalimised toimusid kokku neljas ühemandaadilises valimisringkonnas. Neljale saadikukohale esitasid kaksteist erakonda kokku 27 kandidaati. Hääletamas käis alla 40% valimisnimekirjadesse kantud kodanikest, kes andsid enim häält paremtsentristidele. Kuna valimiste õnnestumiseks on vaja rohkem kui 40% valijate osavõttu, on saadikukohad endiselt täitmata. Järgmised ametlikud parlamendivalimised peaksid Leedus toimuma järgmisel sügisel ja seepärast uusi

järeivalimisi enam ei korraldata. Läbikukkunud valimised läksid maksma ligikaudu pool miljonit litti.

http://www.epl.ee/artikkel_238424.html&P=1.

Lõuna-Korea

Lõuna-Korea parlament kiitis heaks vaidlusi tekitanud tööseaduse, millega tööna dal lüheneb kuuel päevalt viiele. Rahvussamblee vastu võetud otsusega väheneb töötundide arv 44–lt 40–le ja kaob ära vajadus laupäeval pool päeva tööl käia. Lõuna-Korea ametiühingute föderatsioon peab aga uut tööseadust suisa kuritahtlikuks, sest tööna dala lühenemisega vähenevad nende hinnangul ka palgad.

BNS, 29.08.2003, "Lõuna-Korea parlament kiitis heaks viiepäevase tööna dala".

Moldova

Moldova kommunistliku partei eestvõttel võeti parlamendis vastu seadus, mis lubab erootiliste filmide näitamist televisioonis ainult riikliku moraalikaitsekomisjoni loal. Riiklik moraalikaitsekomisjon reguleerib ka erootiliste ja pornograafiliste filmide näitamist kinodes ning jälgib samasisulisi raadiosaateid ja võrgulehekülgi. Seaduse eesmärk on "puhastada ekraanid erotitsismi provokatsioonidest". Järgmisena asutakse välja töötama seadust, mis keelaks liiga vägivaldsete filmide näitamise.

BNS, 18.05.2003, "Moldova parlament asus võitlusse teleseksiga".

Norra

Suure häälteenamusega, 60 poolt ja 15 vastu, kiitis Norra parlament heaks range tubakaseaduse, mis keelustab suitsetamise restoranides, kohvikutes ja muudes toitlustusasutustes. Seaduse eesmärk on vähendada sealsete töötajate haigestumist kopsuvähki. Varasemad seadused keelasid suitsetamise kindlates avalikes kohtades, näiteks valitsusasutustes ja metroojaamades. Seaduserikkujatele karistuse määramine jääb kohalikele omavalitsustele. Norra elanikest suitsetab ligikaudu 30%.

<http://vana.www.postimees.ee/prindi.html?id=96578&rubriik=49>;

Nation's Restaurant News, 21.04.2003 (Reuters).

Norra valitsus esitas parlamendile sugudevahelise võrdsuse soodustamise eelnõu, mis nõuab, et vähemalt 40% riigi kõigi ettevõtete nõukogude liikmetest oleksid naised. Erafirmadel oleks naisdirektorite osatähtsust aega suurendada 2005. aasta suveni, riigifirmad peaksid nõuet täitma hakkama juba 2004. aastast. Naiste osatähtsus riigifirmade nõukogudes on juba praegu 46%. Eelnõu heakskiitmisel saaks Norrast esimene riik maailmas, kus nõukogu kohtade jagunemine on reguleeritud soopõhiste kvootidega.

BNS, 16.06.2003, "Norra tahab sätestada seadusega naiste osakaalu juhtkonnas".

Omaan

Omaani sultaniriigis toimusid riigi ajaloos esimesed parlamendi otsevalimised. Kui varem olid parlamendivalimistel kehtinud mitu piirangut, siis nüüd neist loobuti ja kõik vähemalt 21-aastased Omaani kodanikud said hääletamisel osaleda. Tähelepanuväärne on ka see, et esimest korda tohtis teha valimiskampaaniat. Omaanis on hõimu- ja peresidemed väga tugevad ja seepärast hääletati põhiliselt oma hõimuliikmete ja sugulaste poolt.

Omaani parlament ehk Konsultatiivnõukogu asutati 1991. aastal ning seni nimetas sinna liikmeid sultan. Konsultatiivnõukogu valitakse ametisse kolmeks aastaks ning tegelikult pole tal mingit võimu. Tegu on nõuandva organiga, mille põhitegevus on sultani nõustamine uute seaduste asjus või poliitilistes küsimustes. Kõik otsused langetab absoluutset võimu omav sultan ise.

Viimaste valimiste keskpunktis oli ka naiste kaasamine aktiivsesse riigivalitsemisse, sest naiste osatähtsust ühiskonnas soovitakse suurendada.

http://www.epl.ee/artikkel_247180.html&P=1.

Prantsusmaa

Prantsuse parlament peab uuesti üle vaatama vastuolulise seaduse, millega tööädala kestuseks riigis kehtestati varasema 39 tunni asemel 35 tundi. Moodustati eraldi komisjon, mille ülesanne on uurida 35-tunnise tööädala mõju Prantsusmaa majandusele, mille olukord pole praegu just kõige parem. Komisjon esitab raporti paari kuu pärast. Lühem tööädal kehtestati 1990. aastate lõpus endise sotsialistist peaministri Lionel Jospini õhutusel, kes uskus, et selline muudatus loob juurde uusi töökohti. Tööädala lühendamise on olnud sotsialistide kauaaegne eesmärk, räägitud on isegi 32-tunnisest tööädalast. Praegu võimul olevad paremtsentristid ja mitmed äriühingute esindajad on arvamisel, et sellise poliitika läbisurumine on vähendanud Prantsusmaa konkurentsivõimet ning selle abil pole suudetud luua uusi töökohti. Praegused võimupoliitikud peavad majandusliku madalseisu põhjuseks just töötundide arvu kahandamist ning pärast komisjoni aruannet tahaksid nii mõnedki parlamendiliikmed seadust muuta.

Dow Jones International News, 07.10.2003 (Reuters);
lähemalt loe ka: The Business, 12.10.2003 (Reuters).

Saksamaa

Saksamaa parlamendis pandi hääletusele kantsler Gerhard Schröderi tööhõivereformid, mis on osa tema Agenda 2010-st ja mille eesmärk on muuta Saksa majandus elujõulisemaks. Pidurdunud majandusega riigis on hädasti vaja reformida tööhõivepoliitikat, pensioni- ja tervishoiusüsteemi. Nimetatud reformidega loodab kantsler Saksamaa majandusele uut hoogu anda, kuid mitte kõik Schröderi parteikaaslased ei soovinud tööhõivereformide poolt hääletada. Tema Sotsiaaldemokraatliku Partei vasaktiib on korduvalt väitnud, et töötusoodustuste ja tervishoiuteenuste kärpimine on vastuolus partei traditsioonidega. Vastu hakanud saadikud suutis kantsler ümber veenda lubadusega leevendada meetmeid, millega pikka aega töötanud inimesi sunnitakse madalapalgaliste töökohtadega

nõustuma. 17. oktoobri hääletusel andis parlamenti alamkoda Schröderi reformidele omapoolse toetuse. Sellega kiitis *Bundestag* heaks töötuhüvitiste vähendamise kava, 2004. aastaks planeeritud maksukärped ja tubakaaktsiisi tõusu. Kinnituse saanud majandusreformide kava peab heaks kiitma ka parlamenti ülemkoda, kus enamus on opositsioonil. Tõenäoliselt lükkab *Bundesrat* novembris suurema osa reformiettepanekutest tagasi ja algavad läbirääkimised *Bundestag*iga kompromisside leidmiseks.

BNS, 14.10.2003, "Schröder võitis reformivastased oma poolele";

BNS, 17.10.2003, "Saksa parlament toetas tööjõureforme".

Soome

Soomes valmistatakse ette seadusetäiendust, mis annaks tööandjale õiguse lugeda töötajate elektronposti ning saata töötaja narkotesti tegema. Uue seaduse järgi tuleks töökohas kindlaks määrata, kes võivad töötaja elektronposti lugeda ja missugustel puhkudel seda teha tohib. Kavandatava täienduse kohaselt ei tohiks tööandja lugeda isiklikke kirju. Uus seadusetäiendus annaks tööandjale õiguse saata töötaja kohustuslikus korras narkotesti tegema. Kindlasti toovad uued ettepanekud kaasa elava arutelu parlamendis.

<http://vana.www.postimees.ee/prindi.html?id=105844&rubriik=49>.

Endine poksija, praegune parlamendiliige Tony Halme sai kannatada peretüübis. Mõne allika väitel tulistas teda abikaasa ja Halme vajas seejärel arstiabi. Teine allikas väidab, et tulistas hoopis mees ise, kuid ta ei sihtinud oma naist meelega, vaid tulistas kogemata. Haiglasse sattus mees aga hoopis rohke alkoholi ja tablettide manustamise tagajärjel. Politsei korraldas läbiotsimise ka parlamendis, kus Halme töökabinetist loodeti leida suurel hulgal anaboolseid steroide ja muid dopingaineid.

Oktoobris esitati Tony Halmele süüdistus relvade ebaseaduslikus omamises ja uimastite tarbimises. Peale selle süüdistati teda ka perekonna ohtuseadmises, retseptiravimite Soome smugeldamises ja purjuspäi auto juhtimises. Halme võttis omaks ainult tulistamise ning eitab kõike muud. Vaatamata sellele, et teda ähvardab tegelik vanglakaristus, ei visata teda tõenäoliselt parlamendist välja, sest see nõuaks kahe kolmandiku parlamendiliikmete toetust.

Kevadistel parlamendivalimistel kogus Tony Halme üle 16 400 hääle ja oli üks edukamaid kandidaate kogu riigis.

Agence France Presse, 03.07.2003 (Reuters);

<http://vana.www.postimees.ee/prindi.html?id=107176&rubriik=49>;

BNS, 24.10.2003, "Soome seadusandja sai süüdistuse uimastite ja relvade omamises".

Soome on prostitutsioonivastases võitluses järgimas Rootsi eeskujut, mis on ainus riik maailmas, kus karistatakse seksi ostmise, mitte müümise eest. Rahvusvaheliste hinnangute kohaselt on prostitutsiooniprobleem Soomes täiesti olemas, kuigi mitme kohaliku ametivõimu sõnul sellist probleemi pole. Nüüd soovib parlamenti justiitskomisjon seksi ostmise kuriteoks tunnistada. Seni on riigis keelatud üksnes seksi vahendamine, sutenöörlus. Parlamendil peaks otsust aitama langetada üldsus, kes kaldub seksi ostmise

keeldu toetama. Kuid leidub ka vastaseid, kelle arvates asjakohase seaduse vastuvõtmisega siirdub prostitutsioon põranda alla ning selle kontrollimine raskeneb veelgi.

<http://vana.www.postimees.ee/prindi.html?id=106905&rubriik=49>.

Šotimaa

Mai alguses valisid šotlased teist korda oma parlamenti, kuhu kuulub 129 liiget. Võrreldes nelja aasta taguste tulemustega on seekordsed küllaltki erinevad. Briti peaministri Tony Blairi leiboristlik partei säilitas Šotimaal küll oma positsiooni, olles 49 kohaga endiselt suurim poliitiline jõud, kuid nad kaotasid siiski kuus kohta. Konservatiivid suutsid oma positsiooni hoida ja said täpselt sama tulemuse kui neli aastat tagasi – 18 kohta. Leiboristide koalitsioonipartnerid liberaaldemokraadid said uude parlamenti samuti 18 kohta. Nii on koalitsioonipartneritel napp enamus, 129 kohast kuulub neile 67. Võitjaks peetakse aga väikeparteid ja üksikkandidaate, kes said oodatust rohkem hääli: Rohelised 7 ning Šoti Sotsialistlik Partei 5 kohta. Kaotajaks võib pidada Šoti iseseisvust taotlevat Rahvuslikku Parteid, kes kaotas koguni 8 kohta. Šoti Rahvuslikule Parteile heideti ette suutmatust täita rahva kõrgendatud ootusi ja avaldati pahameelt uue parlamendihoone ühe suurenevate ehituskulude pärast. Kampania keskendus veel noorte kuritegevuse, hariduse ja tervishoiu küsimustele. Märkida tasub ka rahva madalat valimisaktiivsust, osavõtt oli napilt üle 50%.

BNS, 02.05.2003, "Šotlaste peamine iseseisvuspartei kaotas valimistel positsiooni";

<http://vana.www.postimees.ee/prindi.html?id=99418&rubriik=49>.

Suurbritannia

Guajanas sündinud Valerie Amosest sai esimene mustanahaline naine, kes valiti juhtima Briti parlamendi ülemkoda ehk Lordide Koda. Lordide Koda on traditsiooniliselt olnud Briti kõrgklassi ja eliidi bastion ning koosnenud ainult peeridest, kellel on selleks päriolik õigus. Kuid Briti leiboristide valitsus on otsustanud Lordide Koda reformida, paruness Amose nimetamine sinna on üks samm sellel teel. Valitsus soovib ülemkojas vähendada pärioliku tiitliga aadlike osatähtsust ja suurendada oma eluajal tiitli omandanud peeride arvu. Tiitli päriolud aadlike arvu on vähendatud 92-le, jättes eluajal tiitli omandanud enamusse. Valerie Amos sai peeri tiitli 1997. aastal, ta on esimene mustanahaline naine, kes sellise tiitli on pälvinud.

Agence France Presse, 6.10.2003 (Reuters).

Briti parlamendi alamkoda otsustas tõsta 25 erikomisjoni esimehe palka aastas 12 500 naela võrra. See summa lisandub 56 358 naela suurusele lihtliikmepalgale. Paljude arvates tekitab selline palgamaksmise süsteem lõhe lihtliikmete ja komisjonide esimeeste vahel ja pole põhjendatud. Samuti kardetakse, et see võib esile kutsuda valijate vastureaktsiooni.

The Guardian, 31.10.2003 (Reuters).

On selgunud, et mõned Suurbritannia naispoliitikud on juba aastaid narkootilisi aineid kasutanud. Osa parlamendi naisliikmeid võtab testosteroonipille, et oma meeskolleegidega komisjonides ja parlamendiistungitel paremini võistelda. Väidetavalt suurendavad hormoonid nende usutavust ja lasevad tunda end mõjuvõimsamana. Väike pill kinnitatakse naha alla, kust see kuue kuu jooksul väikeste doosidena vereringesse imendub. Muidugi võivad säärasel teguviisil olla dramaatilised tagajärjed, kuigi arst, kes naispoliitikuile selliseid ravimeid välja kirjutab, ei näe mingit ohtu ning jutud karvakasvu suurenemisest või hääle madalamaks muutumisest olevat jama.

New Statesman, 7/7/2003, vol 132, issue 4645, pp 22, "Who's on the testosterone?".

Šveits

Šveitsi parlamendi ülemkoda kiitis heaks seaduse, mis legaliseerib absindi tootmise ja tarvitamise. Mainitud 70-kraadine rohekat värvi mürjake oli seni keelatud kui ohtlik hallutsinogeen. Absint sisaldavat ka psühhotroopset ainet tujooni, mis sarnaneb kannabise toimeainega. Euroopa Liidus on absinti lubatud toota 1981. aastast, kuid Euroopa Liitu mittekuulvas Šveitsis on absinti toodetud muljetavaldavates kogustes illegaalselt. Parlamendi otsus pole illegaalsetele alkoholitootjatele sugugi meelepärane. Nad kardavad, et see avab turu välismaistele suurtootjatele, mis suretab välja kohaliku, olgugi ebaseadusliku väikeettevõtluse.

http://www.epl.ee/artikkel_246248.html&P=1.

Oktoobris toimusid Šveitsis parlamendivalimised. Prognoositult võitis enim hääli Õveitsi Rahvapartei, kes sai 200-kohalise alamkotta 55 kohta. Pärast Teist maailmasõda pole ükski partei seal nii suurt võimu saavutanud. Sotsialistid kogusid teisenä 52 kohta. Paremtsentriline Radikaalne Partei sai 36 ning kristlikud demokraadid 28 kohta, mõlemad kaotasid võrreldes varasemaga seitse kohta. Rohelised said senise üheksa koha asemel 13, suurendades parlamendis vasakhääle arvu. Valimiskampanias domineeris Rahvapartei välismaalastevastane propaganda, nad on ka Euroopa Liiduga ühinemise vastu. Seni oli Rahvapartei neljast valitsuses võimu jagavast parteist väikseim. Pärast tulemuste teatavaks tegemist selgus, et paljudele on vastumeelt populistliku Šveitsi Rahvapartei liidri Christoph Blocheri ministrikohale esitamise. Immigrantidevastaste rassistlike avaldustega kuulsaks saanud suurärimees on aastaid oma skandaalsete esinemistega ärevust tekitanud. Parlament koguneb uut valitsust valima 10. detsembril.

http://www.postimees.ee/191003/esileht/valisuudised/116637_print.php;

BNS, 20.10.2003, "Šveitsi valimised võitis parempopulistlik partei";

http://www.epl.ee/artikkel_248226.html&P=1.

Türgi

Türgi parlament võttis 30. juulil vastu reformipaketi, millega väheneb sõjaväe mõjuvõim poliitikas ja mis on tähtis samm Euroopa Liiduga ühinemise teel. Nimetatud reformipakett piirab Türgi ühe kõrgema poliitilise organi Rahvusliku Julgeolekunõukogu võimu ja

vastutusala. Selle kaudu avaldasid kindralid varem mõju riigi poliitikale. Need reformid on vajalikud liitumiskõneluste alustamiseks Euroopa Liiduga.

<http://vana.www.postimees.ee/prindi.html?id=110123&rubriik=49>.

Ukraina

Kevadel kiitis Ukraina parlament heaks maksuseaduse muudatuse. Senise astmelise tulumaksu asemel hakkab 2004. aastast kehtima ühtlane tulumaksumäär 13%. Sellise muudatuse poolt oli Verhovna Raada 440 liikmest 352. Seni oli riigi kodanike maksukoormus küllalt ränk, see tingis laialdast maksudest kõrvalehiilimist ning levinud olid ümbrikupalgad. Seaduse sisseviimist mõjutas palju Venemaa eeskuju, kus ühtlase, 13%-lise maksumäära kehtestamine vähendas maksudest kõrvalehoidmist ja suurendas maksutulude laekumist riigieelarvesse. Loodetakse, et ka Ukraina majandusele tuleb see kasuks.

<http://vana.www.postimees.ee/prindi.html?id=101978&rubriik=49>.

President Kutšma parlamendile esitatud võimureformiprojekt seiskas parlamendi töö mitmeks päevaks, sest opositsioon keeldus presidendi ettevalmistatud põhiseadusmuudatuste eelnõu arutamast. Poliitilist süsteemi tahetakse uue seadusega muuta nii, et presidendivõim asenduks parlamendi ülevõimuga. Üleminek parlamentaarsele süsteemile oleks Ukraina demokraatliku arengu seisukohalt esmatähtis. Opositsiooni hinnangul pole presidendi eesmärk mitte reformid, vaid oma võimuloleku aja pikendamine. Nimelt sisaldab eelnõu sätet, mille järgi tuleks kõik valimised korraldada ühel ajal. Parlament on aga koos istunud üksnes aasta.

Lähemalt loe:

<http://vana.www.postimees.ee/prindi.html?id=107510&rubriik=49>.

Usbekistan

Usbekistani president Islam Karimov teatas vahetult enne Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanga aastakohtumist Taškendis, et soovib muuta riigi põhiseadust ning kärpida presidendi võimu, et selle abil edendada riigis demokraatlikke reforme. Samal ajal võttis aga Usbekistani parlament vastu seaduse, mis tagab ekspresidentidele ja nende perekonnaliikmetele tohutud privileegid. See Usbekistani presidentide tegevuse põhiliste garantiide seadus garanteerib neile täieliku puutumatus kohtu ja uurimise eest, neid ei tohi vahistada ega üle kuulata. Sisuliselt võetakse sellega presidendilt igasugune seaduslik vastutus oma tegude eest. Ka presidendi residents ja turvateenistus jäävad presidendi käsutusse elu lõpuni.

Samamoodi on käitunud ka teised Kesk-Aasia riigid. Näiteks on presidendi garantiide seadus leidnud heakskiidu Kasahstani parlamendis, Turkmenistani riigipea on kindlustanud endale eluaegse presidendiameti, Tadžikistanis plaanitakse põhiseadust muuta, mis lubaks praegusel riigipeal jääda ametisse veel vähemalt 14 aastaks.

http://www.epl.ee/artikkel_234553.html&P=1.

Valgevene

Valgevene prokuratuur esitas opositsioonilisele parlamendiliikmele süüdistuse kuritegeliku jõugu juhtimises ja pettuses. Aprillis käskis riigi president Aleksandr Lukašenko prokuröridel pöörata suuremat tähelepanu opositsioonipoliitikute tegevusele. Sergei Skrebets, kes kuulub opositsioonirühmitusse Respublika, peab talle esitatud süüdistusi võltsiks ja väidab, et need on fabritseeritud poliitilistel ajenditel. Respublika on süüdistanud Lukašenkot märtsis toimunud kohalike valimiste tulemuste võltsimises. Vaatamata süüdistustele ei kavatse Skrebets tagasi astuda, vaid lubas parlamenditööst veelgi innukamalt osa võtta.

BNS, 20.05.2003, "Valgevene süüdistab parlamendiliiget pettuses".

Venemaa

Venemaal tapeti Riigiduumaliige Sergei Jušenkov, kes oli partei Liberaalne Venemaa liider. Viimase üheksa aasta jooksul on Venemaal mõrvatud üheksa parlamendiliiget, kuid ühtki mõrva pole suudetud lahendada. Paljude poliitikute arvates oli tegu poliitilise mõrvaga. Paar tundi varem oli Jušenkov ajakirjanikele teatanud, et tema erakond on täitnud kõik tingimused osalemaks eelseisvatel parlamendivalimistel. Partei ühe liidri sõnul võib kellelegi olla vastumeelt liberaalide üha kasvav populaarsus. Ajakirjanduses on viidatud ka partei tihedatele sidemetele pagendatud suurärimehe Boriss Berezovskiga.

<http://vana.www.postimees.ee/prindi.html?id=97569&rubriik=49>.

Vene Riigiduumaliige ratifitseeris 22. mail Venemaa ja Leedu piirilepingu. Piirilepingu kinnitamise poolt hääletas 268 saadikut, vastu oli 138. Seega peaks Leedust saama esimene Balti riik, mis saab Venemaaga ametlikult kinnitatud piiri. Presidentide allkirjad oli leping saanud juba 1997. aastal, kuid seni puudus Venemaal poliitiline tahe leping kinnitada. Ilmselt oli nüüdse otsuse taga Venemaa mure Kaliningradi oblasti pärast. Euroopa Liidu ja Venemaa vahel on sõlmitud Kaliningradi transiiti puudutav lepe, milles Venemaa kohustub ratifitseerima piirilepingu Leeduga enne 2003. a 1. juulit. Oma osa mängis kindlasti ka Leedu euroreferendumi positiivne tulemus.

<http://vana.www.postimees.ee/prindi.html?id=101801&rubriik=49>.

Venemaal tekitab ärevust uus valimiskampaaniate kajastamist puudutav meediaseadus. Seaduse eesmärk on ära hoida ebaausad kampaaniad ja tagada tasakaalustatud info edastamine valijaile. Sellega püütakse vältida muidu laialdaselt levinud vastaskandidaatide laimamist. Uue seaduse kohaselt on keskvalimiskomisjonil õigus peatada meediaväljaannete tegevus. Neil on õigus väljaandeid kahel korral hoiatada, seejärel võib informatsiooniministerium taotleda kohtult luba väljaande sulgemiseks kogu valimiskampaania ajaks. Ajakirjanikele on välja töötatud reeglistik, kus on kirjas, mida nad kandidaatide ja nende platvormide kohta öelda tohivad ja mida mitte. Näiteks ei tohi Riigiduumaliige kandidaadi kohta mainida, et ta kandideerib uuesti. Keelatud on avaldada ka kandidaatide biograafilisi andmeid, igasugust hinnangute avaldamist käsitletakse valimisreklaamina.

Ajakirjanikud esitasid Vene konstitutsioonikohtule kaebuse, et valimisseadused, mis keelavad Riigiduumasse kandideerivatest inimestest positiivselt või negatiivselt kirjutada, rikuvad sõnavabaduse põhimõtteid ja on põhiseadusega vastuolus. Ajakirjanike hinnanguil on ka erapooletute valimisteemaliste artiklite pressis ilmumine võimatuks muudetud.

http://www.epl.ee/artikkel_245759.html&P=1;

http://www.epl.ee/artikkel_247744.html&P=1.